

УДК 811.161.2'24

Бондарчук К. С.¹, Трубай О. С.²

¹ доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-413 НУ «Запорізька політехніка»

МОВА ЯК ЗАСІБ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ УКРАЇНЦІВ

Українська мова є невід'ємною частиною нашої історії та культури і гідно представляє весь український народ у світі. Її роль у згуртуванні нації важко переоцінити, адже вона є засобом національного єднання та самоідентифікації, тому її збереження та розвиток є одним із пріоритетних завдань українського суспільства.

На сьогодні українська мова функціонує у всіх сферах суспільного життя: у державних установах, освіті, культурі, науці, засобах масової інформації та повсякденному спілкуванні. Це сприяє зміцненню держави, єдності нації та формуванню патріотичних цінностей серед громадян. Особлива увага має приділятися молодому поколінню, яке є майбутнім нації, тому в житті країни повинні бути створені всі умови для збереження та розвитку української мови. Мета нашого дослідження – охарактеризувати особливості вживання української мови під час російсько-української війни.

Російсько-українська війна стимулювала українців до розуміння важливості державної мови. За даними соціологів, за останнє десятиліття спостерігається стійка динаміка зростання кількості тих, хто вважає українську мову рідною: з 57 % у 2012 році до 76 % у 2022 році. Російська мова за 10 років втратила більше половини своїх прихильників, що живуть в Україні. На тлі війни абсолютна більшість (88 %) висловлюється за те, щоб українська була єдиною державною мовою в Україні. До війни за надання державного статусу російській мові виступали майже чверть населення, а на сьогодні – лише 7 %. Соціологи відзначають, що дві третини тих, хто користується двома мовами в побуті, готові найближчим часом перейти винятково на українську. Серед російськомовних таких третина.

Війна також спонукала українців переосмислити свою ідентичність, цінності і ставлення до інших. Багато людей виявили небайдужість, громадянську активність і духовні прагнення. Багато людей не уявляють України без української мови, тому всіляко намагаються популяризувати її. Зокрема, мільйони українців, які вимушені були шукати захисту від звірств нападників у різних країнах світу, усвідомили себе представниками великої нації і заговорили винятково українською мовою. Радіо «Свобода» зібрало історії людей, діяльність яких пов'язана із захистом та просуванням української мови. Серед них – Оксана Левкова, лідер громадського руху «Не будь байдужим!»; Анастасія Розлуцька, організатор і координатор «Безкоштовних курсів української мови», співкоординатор проєкту «Мовомарафон-25»; Максим Кобелев, редактор «Порталу мовної політики», голова громадської ініціативи «Дріжджі». Блогер Олексій Дурнев, який народився та виріс у Маріуполі, до повномасштабної війни записував відео для свого YouTube-каналу російською, а тепер ділиться українськомовним контентом. Артем Пивоваров, український співак, після початку війни почав виконувати українськомовні пісні, зокрема він запустив проєкт "Твої вірші, мої ноти", завдяки якому частково переспіває поезії відомих українських письменників з відомими виконавцями. Українська співачка Надя Дорофєєва після 24 лютого почала вести соцмережі українською і писати нові пісні державною мовою, причому вона практикує українську і в побуті, навіть не помічаючи, як спілкується «солов'їною». Українські зірки закликають своїх шанувальників переходити на спілкування державною мовою, щоб назавжди звести кордон між Україною та Росією. Відомі люди теж просять не цькувати тих, кому мова дається нелегко, а, навпаки, допомагати в оволодінні нею. "Переходьте на українську мову, навіть якщо вона для вас не рідна! Не бійтеся і не соромтеся робити

помилки, почуватися незручно, говорити суржилом! Говоріть українською – і вона вас прийме і зрозуміє", – закликають виконавці.

Отже, в основі духовного єднання людей у національну спільноту лежала й тепер лежить насамперед мова. Вона не тільки найпотужніший засіб спілкування, знаряддя думки, а й дух народу, його історія, умова існування його самого. У мові зафіксовано історичний досвід, неповторний менталітет етносу, його духовні надбання. Окрім того, вона важливий чинник державотворення, консолідації народу. Вивчення української мови та популяризація її як державного, наукового, літературного та культурного надбання народу є важливим шляхом зміцнення національної єдності. Українська мова є визначною характеристикою українського народу, саме через неї відбувається передання національних традицій, цінностей та світогляду. Російсько-українська війна спонукала українців переосмислити свої цінності, свою ідентичність, виявити небайдужість, громадянську активність, що стало підставою для експертів зробити висновок про те, що Україна може стати «лабораторією» нового життя у XXI столітті. Українська мова є дорогим надбанням народу, справжньою окрасою духовної культури. Особливо важливо, коли розуміння цього стає органічною потребою людини, приходить не з примусу, а з бажанням самоідентифікувати себе, відчувати частиною великої нації. Чинником вияву національної ідентичності слугує рідна мова і створена на її ґрунті культура, адже саме в ній – досвід багатьох поколінь, їх душа, менталітет, переживання і радощі, події минулого і сучасного.